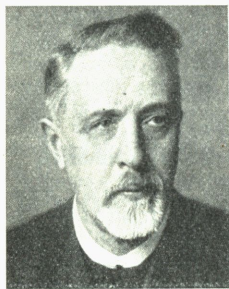

gan var han verksam förespråkare för proportionalismen och den allmänna rösträtten, och i unionsfrågan talade han för kompromiss. 1903 var han ordf. i skogslagsutskottet och 1905 led. av unionsutskottet. 1905 avböjde T. erbjudande att efterträda Boström som statsminister. 1893 var han led. av kyrkomötet. — Jfr M. v. R[osen], »Minnes- och tänkebok. Utdrag ur H. T:s och C. G. Malmströms bref 1857—1912» (1916), och P. Sonden, »H. T. till Fänö» (1925; jfr K. S. Husberg i Hist. Tidskr. 1926). B. E.-r.

Tamm, Olof Filip Sebastian, markforskare och kemist (f. 1891 ^{8/3}); jfr släktart. Blev fil. dr 1920 och s. ä. docent i marklära med geologi vid Skogshögskolan samt är assistent vid Statens skogsförsöksanstalt sedan 1915. Han har främst ägnat sig åt studiet av jordmånstyper och jordmänsbildning i svenska skogsterränger samt av markförvittringen, särskilt dess kemi. Bland hans skrifter må särskilt framhållas »Markstudier i det nord-svenska barrskogsområdet» (i Medd. från Statens Skogsförsöksanstalt 1920), »An experimental study on clay formation and weathering of felspars» (ibid. 1929) och »Studier över jordmånstyper och deras förhållande till markens hydrologi i nordsvenska skogsterränger» (ibid. 1931). C. Mm.

Tamm, Per Gustaf, bruksägare (1842—1921); jfr släktart. Övergick efter militär utbildning till bruksbanan, innehade 1866—72 Älvkarleö bruk, inköpte 1873 Adö och 1875 Säbyholm samt var 1881—1907 dir. för Söderfors bruks a.-b. T. var framstående affärsledare och bruksekonom, 1893—97 och 1899—1907 led. av Första kammaren för Uppsala län. G. H.-r.

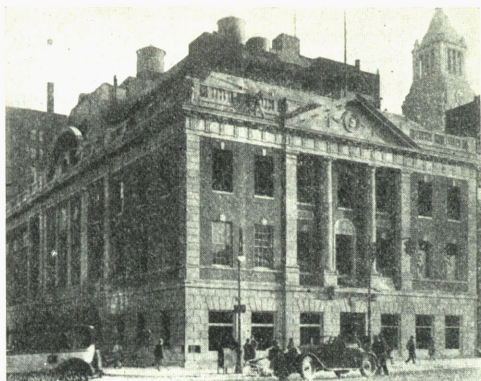
Tammann, Gustav, tysk kemist (f. 1861). Blev fil. dr i Dorpat 1889, var 1903—07 prof. i organisk kemi vid univ. i Göttingen och från 1907 dir. för univ:s fysikalisk-kemiska institution. T. är en starkt produktiv, originell och framgångsrik forskare, särskilt inom de fasta kropparnas fysikaliska kemi. Han har bl. a. utgivit »Krystallisieren und Schmelzen» (1903), »Lehrbuch der Metallographie» (2:a uppl. 1921), »Ueber die Beziehungen zwischen den inneren Kräften und Eigenschaften der

Lösungen» (1907), »Mischkrystallreihen und ihre Atomverteilung» (1922) och »Aggregatzustände» (s. ä.). Tills. m. R. Lorenz utger T. Zeitschrift für Anorganische und Allgemeine Chemie. G. S.-k.

Tammany hall [tä'mäni häll], se Tammany society.

Tammany society [tä'mäni sösäl'iti], eng. »Tammanyförbundet», urspr. ett patriotiskt filantropiskt sällskap, sedermera en politisk organisation i New York. Förbundet, vars officiella namn är The Tammany society or Columbian order men som efter sin föreningsbyggnad ofta kallas Tammany hall, stiftades 1789 som ett slutet välgörenhetssäll-

Tammany hall i New York.

skap; det uppkallade sig efter en legendarisk indianhövding Tammany. Partipolitiken infördes i sällskapet av Aaron Burr (se d. o.), och från mitten av 1830-talet var förändringen till en demokratisk partiorganisation fullständig genomförd. T. bestämde partimötens nominering av ämbetsmänna- och stadsfullmäktigekandidater och behärskade därigenom New Yorks kommunala liv. På 1840-talet slöto sig de nyinvandrade irländarna massvis till T., som sedan dess med stor framgång sökt värva de nyinflyttade immigranterna. T:s valmaskineri blev alltmera fulländat; genom små tjänster skaffade sig de lokala bossarna, ofta världshusvärdar, inflytande främst över de fattigare folkgrupperna inom sina områden, men valfusk av olika slag tillgreps också för att säkra T:s ställning. Särskilt under 1860-talet och början av 1870-talet, då T. stod under ledning av W. M. Tweed, satte sällskapet den kommunala korruptionen i system i New York. Den s. k. Tweedringen lär på få år ha plundrat staden New York på 60 mill. doll. 1871 blev skandalen uppenbar, och Tammanys välde bröts. Redan 1874 kom T. dock åter till makten, och sedan dess har det under långa tider helt behärskat New Yorks kommunalpolitik. Under vissa perioder har T. letts av hederliga och dugliga politiker, men även under senare år ha svåra skandaler förekommit; 1931 fastställdes vid process, att borgmästaren J. Walker, som hörde till T:s ledare, mottagit stora summor av i stadsstyrelsen intresserade företag. — Jfr G. Myers, »The history of Tammany hall» (1901; revid. uppl. 1917), och M. R. Walner, »Tammany hall» (1928). H. T.-n.

Tammelin, Berta, f. Bock, skådespelerka (1836—1915). Tillhörde 1856—87 Kungl. teatern och utförde såväl tal- som sångroller, äktade 1873 revisorn Filip T. (1839—1915), som 1880—1911 utgav 4 diktsamlingar.

Tammerfors, fi. *Tampere*, stad i Tavastehus län, Finland, på ö. delen av det 1.5—2 km breda näset mellan Näsijärvi och Pyhäjärvi sjöar på båda sidor om Tammerfors ström (Tammerkoski); 25 kvkm, 57,349 inv. (1932), finsktalande. Till staden hör numera även Hatanpää i s. ö. belägna egendom, med ett flertal fabriksanläggningar och ett komplex kommunala sjukhus. V. om stadsområdet fin-